

سازمان ملی بهره‌وری ایران

کارگاه آموزشی

«مدلهای نوآورانه توسعه جامعه روستایی»

18-AG-22-GE-WSP-A

علی هلالی

کارشناس مسول و پژوهشگر ارشد

موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

وزارت جهاد کشاورزی

۳۰ مهر لغایت ۴ آبان ۹۷

اندونزی - یوگی آکارتا

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
الف- اسامی شرکت کنندگان در دوره آموزشی	۴
ج- برنامه دوره آموزشی	۱۱
۱- چکیده	۱۴
۲- مقدمه	۱۴
۳- گزارش سخنرانان	۱۶
۴- سخنرانان سایر کشورها	۲۶
۵- گزارش کار گروهی	۳۲
۷- نتیجه گیری	۳۴

۱- سخنرانان مرجع:

- 1- Dr. Chung Ki Whan, President, Korea Institute for Rural Development, ROK
- 2- Prof. Hugh Bigsby, Dean, Faculty of agribusiness and commerce .Lincoln University, New Zealand
- 3- Dr. Mikio Umeda, Prof.emeritus at Kyot University and Corporate Executive Adviser of Yanmar Agribusiness Co., Ltd.

محور و عنوان مطلب هر یک از سخنرانان مرجع در بند ج (جدول برنامه روزانه) درج شده است.

۲- اسامی شرکت کنندگان در دوره آموزشی:

List of Participants

Cambodia

Mr. Symakara Yours
Vice-Chief Officer
Community Development Department
Ministry of Rural Development
Corner 169, Russia Federation Blvd, 7MAKARA Commune,
Phnom Penh,
Telephone 855-23 724 193
:
Fax: 855-23 881 615
e-Mail: mrd.cabinet@gmail.com
makaraera@gmail.com

Fiji

Mr. Viliame Vulimaibolatagane Cama
Senior TVET Officer

Fiji National University
National Training & Productivity Centre 2/8 Queen Elizabeth
Drive, Nasese
Suva

Telephone 679-3311004

:

Fax: 679-3313085

e-Mail: enquiry-ntpcnasese@fnu.ac.fj
viliame.cama@fnu.ac.fj

India

Dr. Niranjan Sahoo

Associate Professor in Rural Development

Xavier Institute of Social Service

Ranchi, 834001

Telephone 91-065 2200873

:

Fax: 91-0651 2213381

e-Mail: niranjan999@rediffmail.com
niranjansahoo@xiss.ac.in

Dr. Nruparaj Sahu

Joint Secretary-cum-Additional Chief Executive Officer

Odisha Livelihoods Mission, Pancjayati Raj and Drinking Water
Department

Government of Odisha

SIRD Campus, Unit-8, Gopabandhu Nagar, Bhubaneswar,
Odisha, PIN-751012

Telephone 91-0674 2560166, 2560126

:

Fax:

e-Mail: smmu.olm@gmail.com
rajasaheb27@gmail.com

Indonesia

Dr. Ali Zum Mashar

Researcher

The Ministry of Village, Development of Disadvantaged Region,
and Transmigration, Republic of Indonesia

Jl. TMP Kalibata no. 17, Jakarta Selatan

Jakarta, 12750

Telephone 62-021-7971010

:

Fax: 62-021-7971010

e-Mail: alizummashar@yahoo.com

Ms. Galuh Rahmi Pangesti

Subdivision Head of Training Program

Balai Besar Latihan Masyarakat Yogyakarta (Yogyakarta
Community Training Center)
Jalan Parasamya 16, Beran, Sleman,
Yogyakarta, 55511
Telephone 62-274 868315
:
Fax: 62-274 868720
e-Mail: bblm.yogya@gmail.com

Mr. Pujo Rahmat Wicaksono
Penggerak Swadaya Masyarakat (PSM)

Balai Besar Latihan Masyarakat Yogyakarta
Jalan Parasamya No 16
Beran Sleman
Telephone 62-0274 868315
:
Fax: 62-0274 868720
e-Mail: bblk_yogya@gmail.com

Mr. Riza Adipratama Tambunan, SS.
Head of Subdivision of Administration Management

Ministry of Village, Development of Disadvantaged Region, and
Transmigration
Jl. TMP Kalibata No.17, Jakarta Selatan
Jakarta, 12750
Telephone 62-021 7971010
:
Fax: 62-021 7971010
e-Mail: riza.adipratama@gmail.com

Mr. Syamwil
Head of Subdivision of Multilateral cooperation, Public
Relations Bureau

The Ministry of Village, Department of Disadvantaged Region,
and Transmigration, Republic of Indonesia
Jl, TMP Kalibata No. 17, Jakarta Selatan,
Jakarta, 12750
Telephone 62-021 7971010
:
Fax: 62-021 7971010
e-Mail: syamwil33@gmail.com

Ms. Yosefine Yustitia Purwitasari
Penggerak Swadaya Masyarakat (PSM) Muda

Balai Besar Latihan Masyarakat Yogyakarta
Jalan parasamya No. 16, Beran,
Sleman
Telephone 62-0274 868315

:

Fax: 62-0274 868720
e-Mail: bblk.yogya@gmail.com
yustitia23@gmail.com

**Islamic Republic of
Iran**

Mr. Ali Helali
Researcher & senior expert of planning

Agricultural Planning, Economic & Rural Development
Research Institute (APERSRI)
No:5, Roodsar Sharghi St, Aban Jonubi St, Karimkhan Zand
Ave,
Tehran,, 15986-37313
Telephone 98-21-42916422

:

Fax: 98-21-88896660
e-Mail: aperi@agri-peri.ir
a.helali@yahoo.com

Dr. Mahyar Safa
Head of Rural Development Group

Iranian Municipalities and Rural Municipalities Organization
#224, sixth floor, North Kargar St., Keshavarz Blv.,
Tehran,, 1418733516
Telephone 98-21-63901333

:

Fax: 98-21-63901338
e-Mail: mahyarsafa77@yahoo.com

Lao PDR

Mr. Pasonexay Insisiengmay
Deputy Executive Director

Poverty Reduction Fund, Ministry of Agriculture & Forestry
Lao PDR
Nahaidiao Rd, P.O. Box 4625,
Vientiane Capital
Telephone 856-21 21 267479-80 Ext: 102

:
Fax: 856-21 21 26148I
e-Mail: pasonexay@pfrlaos.org
ipasonexay@live.com

Pakistan

Mr. Falak Sher
Section Officer

Ministry of Industries and Production
Office 136 “A” Block Pak Secretariat, F-5/1,
Islamabad
Telephone 92-51-9202309

:
Fax:
e-Mail: falaksher_sial@yahoo.com

Philippines

Ms. Abigail Flores Gueco
Science Research Specialist 2
Department of Science and Technology
Philippine Council for Agriculture, Aquatic and Natural
Resources Research and Development (DOST-PCAARRD)
Paseo de Valmayor, Timugan, Economic Garden, Los Banos,
Laguna, 4030
Telephone 63-49 554 9680

:
Fax: 63-49 536 0016
e-Mail: pcaarrd@pcaarrd.dost.gov.ph
abie_23@yahoo.com
afgueco@gmail.com

Ms. Ma. Dinna Lynne Lucila Ordona
Supervising Economic Development Specialist

National Economic and Development Authority Region 5
Arimbay,
Legazpi City
Telephone 63-052-482-0498

:
Fax: 63-052-482-0505
e-Mail: nedaregion5@gmail.com
mdlordona@gmail.com

Republic of China

Ms. Szu-Ting Liao
Engineer

Taipei Soil and Water Conservation Bureau, Council of
Agriculture, Executive Yuan
No.10, Jingzhong Rd, Xindian Dist.,
New Taipei City, 231
Telephone 886-2-22125285
:
Fax: 886-2-22119150
e-Mail: stliao@mail.swcb.gov.tw

Republic of Korea

Dr. (Ms.) Park Eui Jeong
Research Director
Research Planning & Evaluation
Korea Institute for Rural Development
9F Nongmin Bld., 92, Suseong-ro, Paldal-gu, Suwon-si,
Gyeonggi-do, 16432
Telephone 82-70-5038-6848
:
Fax: 82-31-294-7009
e-Mail: goodejp@krd.re.kr
goodejp@krd.re.kr

Sri Lanka

Mr. Omalpage Sumeda Pushpakumara
Productivity Development Officer

Divisional Secretariat

Sevanagala
Telephone 94-047-2280067
:
Fax: 94-047-2280038
e-Mail: dssewanagala@gmail.com
sumedamgt@yahoo.com

Thailand

Mr. Surachit Waengsothorn
Director
Sakaerat Environmental Research Station
Thailand Institute of Scientific and Technological Research
(TISTR)
35 Mu 3 Technopolis, Tambon Khlong Ha, Amphoe Khlong
Luang,
Pathum Thani, 12120
Telephone 66-2577 9000
:

Fax: 66-2577 9009
e-Mail: tistr@tistr.or.th
surachit@tistr.or.th

Ms. Warumporn Samranchit
Assistant Programme Manager

Mae Fah Luang Foundation
1875/1 Rama IV Rd. Lumpini, Pathumwan,
Bangkok, 10330
Telephone 66-2-252-7114
:
Fax:
e-Mail: warumporn@doitung.org
warumporn.s@gmail.com

Vietnam

Ms. Nguyen Thi Ngoc Suong
Deputy Manager
Research and Application of Technology for Plant Division
Research and Development Center for Hi-tech Agriculture
(Management Board of Agricultural Hi-tech Park HCM city)
Hamlet 1 - Pham Van Coi Ward - Cu Chi District
Ho Chi Minh City
Telephone 84-2838862726
:
Fax: 84-2837949743
e-Mail: nghiencuu.ahp@tphcm.gov.vn
ngocsuongnguyen10@gmail.com

ج- برنامه دوره آموزشی:

1. Program

1-1 Provisional Program of Activities (to be finalized in consultation with the resource persons and the implementing organizations)

Date/Time	Tentative Program	Tentative resource persons
DAY 0 (Sunday, 21 October)		
Arrival of participants in the hotel Yogyakarta, Indonesia Hotel Novotel Yogyakarta Jl. Jend. Sudirman No.89, Terban, Gondokusuman, Yogyakarta, Daerah Istimewa Yogyakarta 55223 Phone: (+62 274) 580930 Website: www.accorhotels.com/gb/hotel-0777-novotel-yogyakarta/index.shtml		
DAY 1 (Monday, 22 October)		
08:40-09:00	Registration	
09:00-09:50	Opening Session - Welcome address by APO Representative Officer - Opening remarks by Head of NPO Indonesia - Opening message by Secretary General of the Ministry of Village, DDRT, (MVDDRT) - Introduction of resource persons and participants - Group photo	
09:50-10:10	Coffee break	
Session 1: Introduction to innovative Rural Community Development (RCD) models		
10:10-11:00	Opening Presentation: Role of government in promoting & encouraging innovative RCD models Overview on the Rural Development Policy of RoI, Challenge & Strategy	Dr. Anwar Sanusi Secretary General of the MVDDRT, RoI
11:00-12:00	Presentation 1 : Recent developments and trends in RCD Overview of current status and direction of rural community development to identify challenges and opportunities	Dr. Chung Ki Whan, President, Korea Institute for Rural Development, ROK
12:10-13:10	Presentation 2: Innovative models and systems utilizing collective intelligence for rural agenda Review on innovative models and systems that realize collective intelligence through participation for problem-solving in rural communities	Dr. Chung Ki Whan, President, Korea Institute for Rural Development, ROK
13:10-14:10	Lunch	
14:10-15:30	Presentation 3: Agriculture and rural associations that revolutionize supply chains in agribusiness Agribusiness launched by a rural community through improving supply chain and facilitating small farmers' inclusion	Prof. Hugh Bigsby, Dean, Faculty of agribusiness and commerce, Lincoln University, New Zealand
15:30-15:45	Coffee break	

15:45-17:30	Presentation 4: Partnerships in good will and cooperative business models for inclusive development Cooperative business models of stakeholders in public and private sectors to deliver the values of goodwill, activities and impacts to the society.	Prof. Hugh Bigsby, Dean, Faculty of agribusiness and commerce, Lincoln University, New Zealand
DAY 2 (Tuesday, 23 October)		
09:00-09:15	Ice breaking & Report of Day 1	
Session 2: Transformation in agriculture and rural productivity		
09:15-10:45	Presentation 5: Agricultural technologies that reshape the ways of utilization of rural workforce Introduction and focus on the recent technology advancement in agriculture which change the landscape of the way of agricultural working and rural employment.	Dr. Mikio Umeda, Prof.emeritus at Kyoto University and Corporate Executive Adviser of Yanmar Agribusiness Co., Ltd.
10:45-11:00	Coffee break	
11:00-12:30	Presentation 6: Smartly integrating/controlling energy & natural resource in rural communities Review and discussion on the practices for resource-/ energy-efficient technologies for rural communities	Dr. Mikio Umeda, Prof.emeritus at Kyoto University and Corporate Executive Adviser of Yanmar Agribusiness Co., Ltd.
12:30-13:40	Lunch	
13:40-15:00	Presentation 7: The BUM Desa (Village-owned Enterprise) Program for community-based rural economic development Country-specific case study on village enterprise in Indonesia for rural economy revitalization	Dr. Bonivasius Ichtiarto, Director of Public Relations & Cooperation, MVDDRT, RoI
15:00-15:15	Coffee break	
Session 3: Competitiveness through innovation in rural communities		
15:15-16:30	Presentation 8: Success factors for rural community-based enterprises and organizations to generate financial benefits and increased welfare Values what a community enterprise can deliver: organically connected with community people, creating increased economic benefits and working for a shared goal.	Prof. Hugh Bigsby, Dean, Faculty of agribusiness and commerce, Lincoln University, New Zealand
16:30-16:40	Coffee break	
16:40-17:40	Presentation 9: Agricultural technology innovations around the world and projection for Asian developing countries Types of current and future agri-technologies and current use in developing countries; implications on APO member countries	Dr. Mikio Umeda, Prof.emeritus at Kyoto University and Corporate Executive Adviser of Yanmar Agribusiness Co., Ltd.
DAY 3 (Wednesday, 24 October)		
Session 3 continues.		
09:00-09:15	Ice breaking & Report of Day 2	

09:15-10:45	Presentation 10: Women- and youth-friendly RCD models for greater competitiveness Government policies and initiatives for innovative rural community models based on generation change	Dr. Chung Ki Whan, President Korea Institute for Rural Development, ROK
10:45-11:00	Coffee break	
Session 4: Country paper presentation Sharing new initiatives and examples of RCD and innovative rural economy revitalization schemes in participating countries Facilitated by Dr. Chung Ki Whan All resource persons will join for support		
11:00-12:45	Country presentations	Appx. 3 countries
12:45-14:00	Lunch	
14:00-15:00	Country presentations	Appx. 2 countries
15:00-15:15	Coffee break	
15:15-16:45	Country presentations	Appx. 4 countries
16:45-17:00	Coffee break	
17:00-18:30	Country presentations	Appx. 4 countries
DAY 4 (Thursday, 25 October)		
09:00-17:00	Session 5: Field visits Visiting BUM Desa (Village-Owned Enterprises) Tirta Mandiri in, Ponggok, Klaten (approximately 1,5 hour driving distance from the venue)	Detailed schedule will be arranged by MVDDRT and informed later
DAY 5 (Friday, 26 October)		
08:30-10:30	Group breakout session (continued)	
10:30-11:30	Presentation of group discussion output	
11:30-12:30	Program evaluation by participants, resource persons, and implementing organizations	Facilitated by Prof. Hugh Bigsby All resource persons will join for support
12:30-13:00	Formulation of follow-up action plans by individual participants	
	Closing session	
DAY 6 (Saturday, 27 October) - Departure of participants		

۱- چکیده:

رویکرد توسعه پایدار در اساس به معنای سیاست‌های کلی و سنجیده‌ای است که برای نیل به هدف‌های توسعه تعریف و برگزیده می‌شود. لذا اهداف توسعه پایدار روستایی به طور کلی شامل افزایش درآمد، ارتقای سطح زندگی و تأمین رفاه برای روستاییان و در نهایت تبدیل اجتماع روستا به محیطی واجد قابلیت‌های زیست اجتماعی به معنای امروزی و نوین می‌باشد. بزرگان علم توسعه روستایی در بیان چارچوب مفهومی پروژه توسعه روستایی بر مبنای اهداف توسعه انسانی تأکید می‌کنند که امروز و به خلاف باور اولیه نوسازی (مدرانی‌اسیون) منظور از توسعه روستایی تبدیل زندگی و جامعه روستایی به زندگی و جامعه شهری نیست، بلکه این نکته مورد نظر است که می‌توان «جامعه روستایی» را به گزینه‌ای در مقابل «جامعه شهری صنعتی» مطرح کرد و پذیرفت که به جز راهبرد «شهری - صنعتی» راه دیگری هم برای زندگی بشر وجود دارد که همانا زندگی در مناطق روستایی دارای امکانات مناسب است. از حیث مبانی توسعه‌ای ۵ مؤلفه اصلی را می‌توان به عنوان مبانی راهبردی این گذار مشخص و تعریف کرد که عبارتند از:

۱. کیفیت فیزیکی زندگی (مشمول بر: الف) کیفیت محیط زیست فیزیکی؛ ب) الگوی مصرف و تأمین نیازهای اساسی انسان؛ ج) احساس امنیت فیزیکی در مقابل عوامل مخل و مزاحم؛
۲. دسترسی به وسایل امرار معاش مشتمل بر: افزایش تعداد مردمی که به منابع و عوامل تولیدی نظیر زمین، آب و نهاده‌ها دسترسی دارند و نیز افزایش سطح درآمد و اشتغال در روستاها؛
۳. آزادی انتخاب افزایش درصد مردمی که خود توانایی تصمیم‌گیری درباره شغل آینده خود، فرزندان و بستگانشان را داشته باشند و همچنین کاهش تضاد میان منافع افراد؛
۴. گسترش خوداتکایی افزایش درصد مردمی که اطلاعات روزافزونی درباره محیط اجتماعی - فرهنگی و فیزیکی خود دارند؛ افزایش مهارت‌ها و آگاهی نسبت به حقوق و موقعیت‌های خود و داشتن حق اظهار عقیده مخالف و نیز داشتن آگاهی روزافزون نسبت به تعهدات و مسئولیت‌های اجتماعی؛
۵. پیشرفت اجتماعی و سیاسی افزایش درصد مردمی که می‌تواند در تصمیم‌گیری‌هایی که در آینده جامعه شان تأثیر دارد سهیم باشند و کاهش نابرابری‌های موجود در این گونه تصمیم‌گیری‌ها.

۲- مقدمه:

برداشت‌های مشترک از مفهوم توسعه حاکی از این است که هدف اساسی توسعه، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است؛ از این رو شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از جمله اقدامات اساسی در مسیر پیشرفت و توسعه تلقی می‌شود. مسلماً جوامع انسانی فارغ از زمان و مکان نبوده، بخشی از آنان در فضای شهری و بخشی دیگر در فضای روستایی زیست و

فعالیت می‌کنند، بنابراین اعمال مدیریت توسعه هر یک از سطوح در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی مفهومی قابل طرح است و اهداف و آثار آن در مقیاس‌های فضایی منطقه، شهر و روستا، تبلور می‌یابد. در چنین چارچوبی سلسله مراتبی، فضاها، روستایی، به عنوان قاعده نظام سکونت و فعالیت ملی، می‌باید ضمن پایداری در اجزای تشکیل دهنده آن (محیط اکولوژیک، محیط انسانی و محیط فعالیت) سهم و نقش خود را در نظام سکونت منطقه‌ای و در مرتبه بعد، در سطح ملی ایفاء نماید؛ حال اگر به دلایلی نظام سکونت روستایی قادر به ایفاء نقش سازنده در نظام سکونت سرزمین نباشد، در آن صورت پیامدها، آثار و مسایل روستایی در حوزه‌های شهری و در نهایت کلیت سرزمین قابل رهگیری و مشاهده خواهد بود. در نتیجه می‌توان این پیش فرض را پذیرفت که «توسعه پایدار و یکپارچه ملی معطوف به توسعه پایدار در سطح منطقه‌ای، شهری و روستایی است.

در راستای پیش فرض فوق در چارچوب توسعه ملی، اصل فراگیر و همه شمولی «حق توسعه‌یافتگی انسان‌ها» و «حق توسعه‌یافتگی مکان‌های (شهر و روستا)» به تناسب ساختار - کارکرد و سهمی که در نظام سرزمین ایفاء می‌نماید، می‌باید در فرآیند مدیریت توسعه (سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، اجرا و ارزشیابی) مطمع نظر قرا گیرند. شواهد و تجربیات نشان می‌دهد، نسبت به حق توسعه‌یافتگی انسانها و مکان‌های روستایی به تناسب سهم، جایگاه و کارکرد آن در اقتصاد فضایی سرزمین، کم توجهی شده است. از اینرو نیل به توسعه متوازن منطقه‌ای و سرزمینی مستلزم توجه بایسته و شایسته به روستا، به مثابه مکان زندگی و تولید و فراهم سازی دسترسی برابر به فرصت‌ها و منابع و منافع حاصل از توسعه برای جوامع روستایی است.

در این راستا شناخت الگوهای نوآورانه در سایر کشورها بخصوص کشور اندونزی که دارای جمعیت فراوان روستایی است، شاید بتواند پس از امکان سنجی داخلی تجربه خوبی در زمینه توسعه روستایی کشورمان باشد. اهداف این دوره شامل؛ بررسی آخرین روندهای توسعه جامعه روستایی (RCD) و عناصر توسعه اجتماعی با استفاده از منابع محلی، بررسی ایده های نوآورانه برای احیای اقتصاد روستایی و بررسی مدل‌های جدید RCD از جمله تجارب موفق اندونزی در ایجاد مدل‌های توسعه نوآورانه مبتنی بر جامعه و ارزیابی امکان پیاده سازی آنها در کشورهای مختلف می‌باشد.

۳- گزارش سخنرانان:

1- Dr. Chung Ki Whan, President, Korea Institute for Rural Development, ROK:

عنوان اول: روند آخرین پیشرفت ها در توسعه جامعه روستایی (در کره جنوبی):

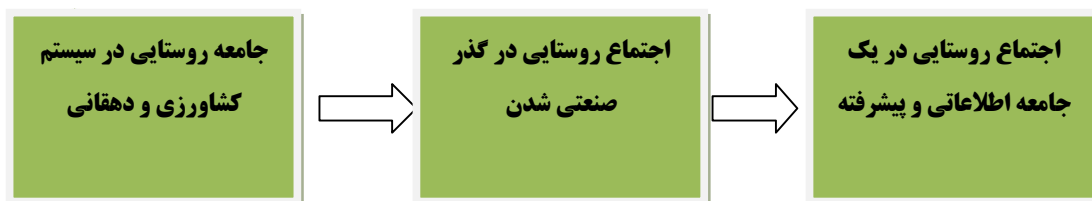
۱- ویژگی های یک جامعه (اجتماع COMMUNITY):

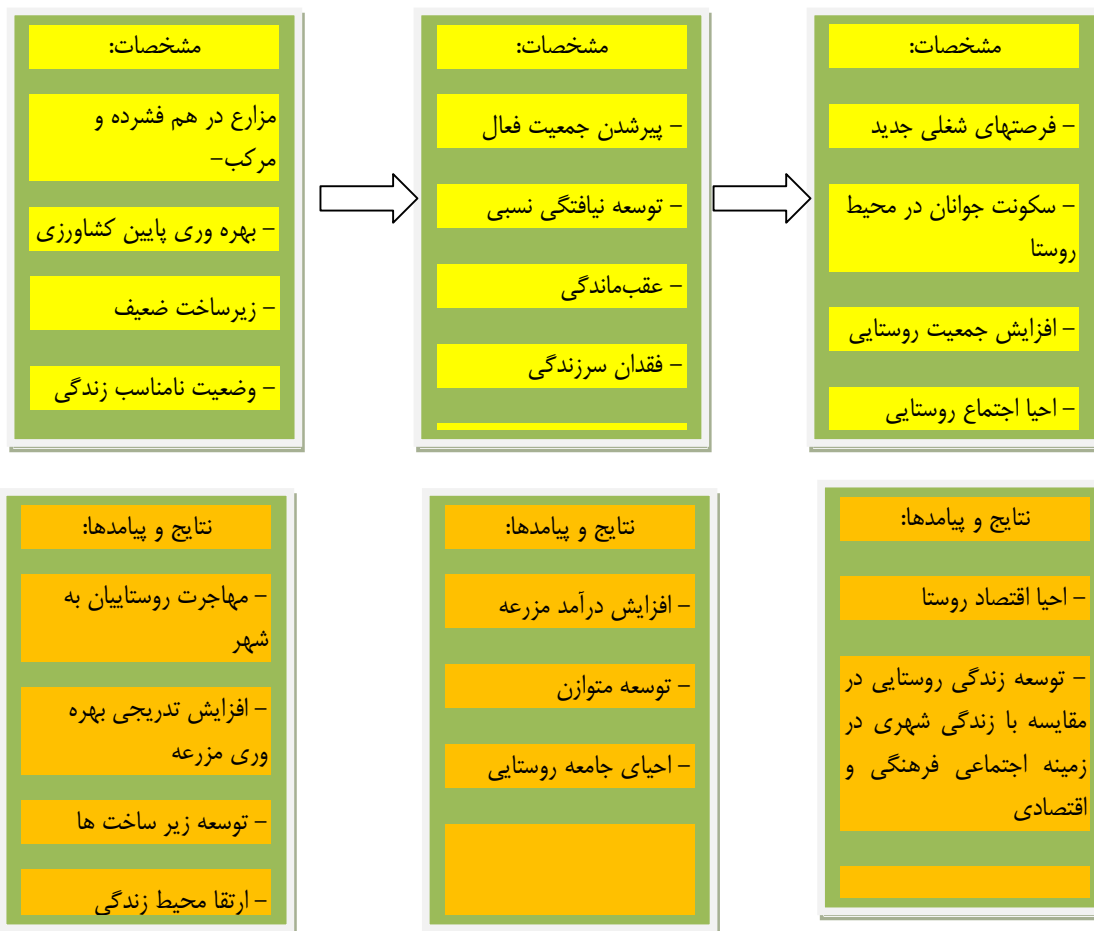
به لحاظ فضایی جامعه مکانی است که گروهی از افراد با اعتقادات باورها اهداف و حتی مسائل و مشکلات مشترک به مدت طولانی در کنار یکدیگر زندگی می کنند. یک اجتماع دارای مرز جغرافیایی است بنابراین دارای رودخانه، کوه، زمین های زراعی و زیر ساخت های اجتماعی فرهنگی مشخصی است. جامعه متشکل از گروه های اجتماعی مشخصی است که می تواند نیازهای زندگی اجتماعی را مرتفع سازد. یک اجتماع از انسجام بسیار بالایی برخوردار است و دارای منافع مشترکی است. بنابراین یک جامعه روستایی نیز دارای مکانیسم حل مشکلات جمعی در همه زمینه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی افراد داخل خود می باشد.

مناطق روستایی و جامعه روستایی

به لحاظ لغت شناسی واژه روستا در مقابل شهر قرار دارد. بنابراین مناطق روستایی شامل هر جایی به غیر از مناطق شهری خواهند بود. مناطق روستایی حد و حریم مشخص و شفاف ندارند. افرادی که در این مناطق حضور دارند الزاماً و به اندازه افرادی که در یک اجتماع به هم پیوسته و مشترک با یکدیگر متحد هستند ، مسایل و اهداف مشترکی ندارند. از سوی دیگر در یک جامعه دهقانی و زمین محور ، منطقه روستایی را تحت عنوان دهکده یا روستا می شناسند. مناطق روستایی را عمدتاً با عناوینی مانند کم اهمیت ، توسعه نیافته و عقب مانده می شناسند.

۲- تغییرات جامعه روستایی در مسیر تمدن گرایی

۳- روند توسعه جامعه روستایی

توسعه روستایی به منظور تقویت کارایی تولید و توزیع، تولید محصولات کشاورزی، انجام فعالیت های غیر کشاورزی و نهاد سازی (اعم از بازاریابی، تحقیق، توسعه، ترویج تعاونی ها و اتحادیه های کشاورزی) صورت می گیرد. تقویت کیفیت زندگی روستایی در مقایسه با زندگی شهری به لحاظ درآمد و استانداردهای زندگی، مسکن، فرصت شغلی، آموزش، سلامت و بهداشت، رفاه اجتماعی و حفظ محیط زیست همواره مورد توجه قرار دارد.

الف- توسعه کشاورزی:

برنامه توسعه کشاورزی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه به منظور افزایش بهره وری و درآمد در سطح خرد صورت می گیرد و البته ضرورت تدوین سیاست‌های اصولی در سطح کلان به منظور حمایت از فعالیتهای توسعه کشاورزی در سطح خرد الزامی بوده و در دیاگرام زیر مشاهده می گردد.

موضوعات و مسائل توسعه کشاورزی

سطح خرد	سطح کلان
تولید با کیفیت	تولید و توزیع غذا
تکنولوژی های نوین کشت و زرع	اصلاحات اراضی و نظام اجاره داری
یکپارچه سازی اراضی و مدیریت منابع آبی	مسایل مالی و اعتباری کشاورزی
کنترل آفات	سیاست های قیمتی
تکنولوژی پس از برداشت	زیرساخت های کشاورزی
بازاریابی	تامین نهاده های تولید
	تحقیق ، توسعه و ترویج
	موسسات بازاریابی
	تجارت کشاورزی
	تعاونی های کشاورزی

ب- توسعه جوامع و اجتماعات روستایی

موضوعات و مسائل توسعه کشاورزی

سطح خرد	سطح کلان
توسعه روستایی در سطح دهکده:	تولید و توزیع غذا
تولید درآمد و ثروت	اصلاحات اراضی و نظام اجاره داری

مسکن	مسایل مالی و اعتباری کشاورزی
محیط زندگی	سیاست‌های قیمتی
زیرساختها	زیرساخت‌های کشاورزی
آموزش	تامین نهاده‌های تولید
حفظ سلامتی	تحقیق ، توسعه و ترویج
	موسسات بازاریابی
	تجارت کشاورزی
	تعاونی‌های کشاورزی
	سلامت و آموزش روستایی

۳- موضوعات و مسائل توسعه روستایی در مقاطع زمانی سه گانه:

جنبه	دوره کشاورزی سنتی	دوره صنعتی	دوره تکنولوژی اطلاعات
اقتصادی	- امنیت غذایی - افزایش درآمد	- امنیت غذایی - افزایش درآمد - توسعه صنایع روستایی	- سلامتی غذا - احیاء اقتصاد روستا
اجتماعی- فرهنگی	- حفظ فرهنگ کشاورزی و دهقانی - مهاجرت از روستا به شهر	- کاهش فاصله توسعه بین شهر و روستا	- رقابتی شدن زندگی روستایی در مقابل زندگی شهری
سیاسی	- آرامش و ثبات سیاسی - کاهش فقر	- توسعه متوازن	- توسعه فراگیر

۴- الزامات توسعه جامعه روستایی:

مسایل روستایی	عمده ترین الزامات توسعه
امنیت غذایی	- توسعه کشاورزی - ارتقا سطح بهره وری در بخش کشاورزی - تقویت و توسعه زیرساخت های کشاورزی و روستا
کاهش فقر	- افزایش درآمد مزرعه و همچنین بخش غیر کشاورزی - ارتقاء سطح مسکن، آموزش، بهداشت، سلامت و محیط زیست
تشکیل زنجیره ارزش	- تقویت کانال های بازاریابی - ارتقا تکنولوژی های پس از برداشت
احیاء جامعه روستایی	- احیا گروه های اجتماعی روستا - توسعه متوازن بین همه زیر بخش ها - احیا اقتصاد روستا - توسعه خوشه های روستایی

" احیا اقتصاد روستا و جامعه روستایی به شدت ضروری است "

۵- احیاء اقتصاد روستا

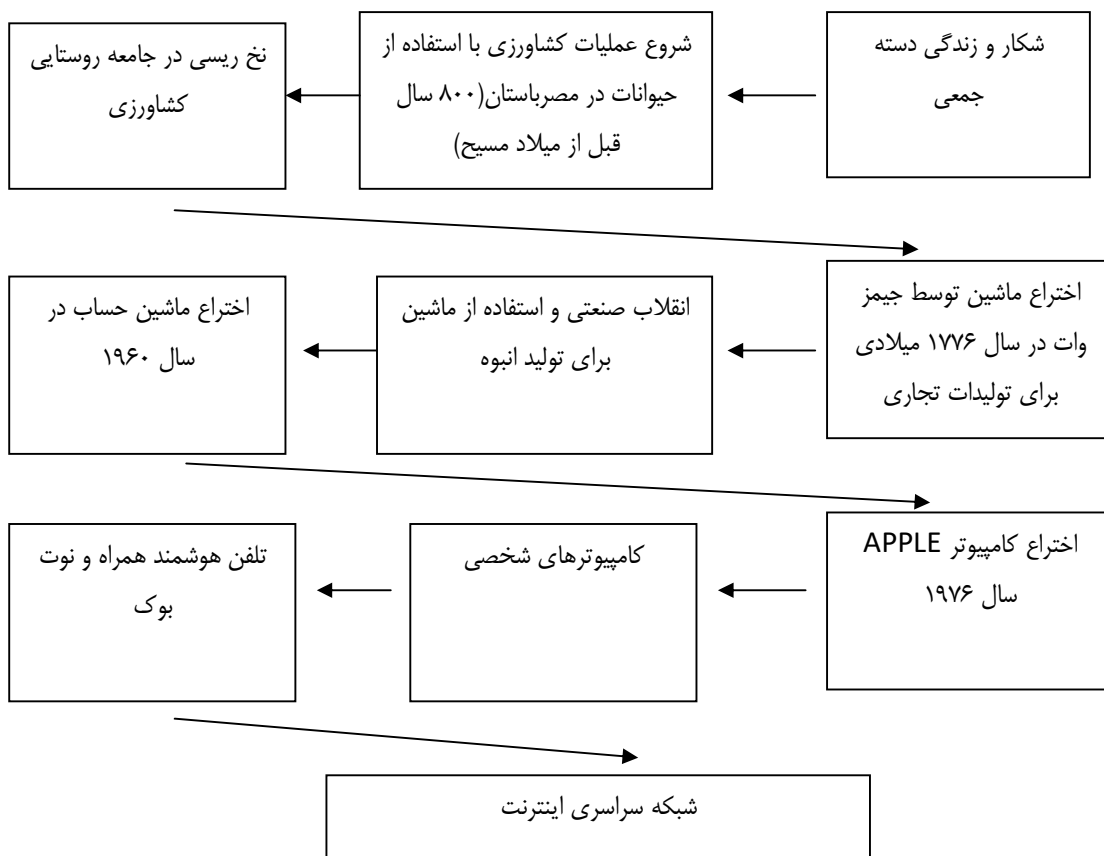
چالشها	راهکارها
- سالخوردگی و کاهش جمعیت - فقدان نیروی کار فعال - مقیاس به شدت کوچک مزارع برای عملیاتی کردن فرآوری و بازاریابی - رقابت محدود بازار - دسترسی ضعیف به بازار - منابع طبیعی بدون استفاده و به شدت محافظت شده	- مشتاق نمودن جوانان جهت اشتغال در بخش کشاورزی به ویژه فرآوری، خدمات پس از برداشت و بازاریابی - اتخاذ تکنولوژی نوین ICT در تولید فرآوری و بازاریابی محصولات کشاورزی - بهره گیری از منابع طبیعی و فرهنگی به منظور گسترش صنعت توریسم کشاورزی - ایجاد مشاغل جدید روستایی و کشاورزی مدرن

۶- احیاء اجتماع و جوامع روستایی

چالشها	راهکارها
- سالخوردگی و کاهش جمعیت - سازمان نیافتگی گروه‌های اجتماعی در جوامع روستایی - کمبود سرمایه اجتماعی - ضعف انسجام داخلی و عدم فعالیت های گروهی - سطح پایین مشارکت در توسعه جوامع روستایی	- تشویق جوانان به سکونت در سکونتگاه های روستایی به منظور اشتغال در بخش کشاورزی - تمرکززدایی در امور اجرایی روستاها - گسترش یک سیستم مدیریتی و تعادل بخشی بین استقلال محلی و اجتماعات روستایی در راستای امور اجرایی توسعه روستا - ایجاد فرصت های بیشتر برای حضور مردم در پروژه های مشارکتی توسعه

عنوان دوم: سیستم ها و مدل های نوآورانه جمعی قابل استفاده در برنامه های روستایی

۱- روند تغییر شکل تمدن ها:

فهم و دانش شخصی در مقابل آگاهی دسته جمعی:

۱- خود آموزی فردی با استفاده از کتاب، تاریخ، رمان، گزارش ها و مستندات و نهایتاً روزنامه، رادیو و تلویزیون که در این حالت سرعت ترقی و پیشرفت کند، فضا بسته و منابع محدود می باشد.

۲- آموزش چهره به چهره: این نوع آموزش در زندگی روزمره و طی برخورد با بستگان، همسایگان، افراد جامعه روستایی، مصاحبه و پرسش و پاسخ صورت می گیرد که بازهم سرعت انتقال اطلاعات کند، فضا بسته و منابع محدود هستند.

۳- فعالیت های گروهی: آموزش در قالب گروه های خبره، مدارس، اتحادیه ها، گروه های مشترک المنافع و گروه های آموزشی صورت می گیرد که علاوه بر محدودیت های بالا نیاز به نقاط مشترک و علایق دو طرفه داشته و افراد محدودی حضور دارند

۴- شبکه های اجتماعی اینترنت که در زمان مورد نظر و با تعامل دوسویه اتفاق می افتد. در این شبکه ها سرعت پیشرفت بالا، فضا نامحدود، منابع وسیع و افراد حاضر نامحدود می باشند. استفاده از ارتباطات جمعی می تواند در به اشتراک گذاری دانش، تصمیم سازی و تبلیغ مشاغل دخیل باشد.

عنوان سوم: مدل توسعه جامعه روستایی با استفاده از ظرفیت جوانان و زنان روستایی برای رقابت بهتر و بیشتر:

توان و امکانات یک اقتصاد برای مبارزه و رقابت در بازار را رقابت پذیری می گویند. به طور کلی اقتصاد روستا در کشور های آسیایی طی روند صنعتی شدن و بنا به دلایل زیر رقابت پذیری خود را از دست داده است:

- سالخوردگی و کاهش جمعیت

- بهره وری پایین

- کمبود سرمایه گذاری

- سطح پایین تکنولوژی در تولید، فرآوری و بازاریابی

- مقیاس غیر اقتصادی

این در حالی است که غذا و محصولات کشاورزی سنتی تولید شده بر اساس سنت ها، فرهنگ ها و رعایت ملاحظات زیست محیطی توانسته است با افزایش تقاضا از سوی مصرف کنندگان شهری، قدرت رقابت زیادی پیدا کند.

اتخاذ استراتژی هایی برای احیای اقتصاد روستا

عوامل منفی در رقابت پذیری روستاها	استراتژی هایی برای غلبه بر عوامل منفی
کاهش جمعیت	ایجاد مشاغل جدید برای جوانان روستایی از طریق ICT
سالخوردگی	ایجاد شغل مرتبط با سنت ها و فرهنگ روستایی برای زنان مسن روستایی

معرفی بازاریابی الکترونیکی و توریسم روستایی برای جوانان روستایی	کمبود سرمایه گذاری
تقویت دانش و مهارت در کشاورزی و صنایع روستایی	بهره وری پایین و تکنولوژی ضعیف
تشویق به اقدامات گروهی در جوامع روستایی	مقیاس غیر اقتصادی
معرفی بازاریابی الکترونیکی با استفاده از ICT برای جوانان روستایی	استراتژی های بازاریابی

2- Prof. Hugh Bigsby, Dean, Faculty of agribusiness and commerce .Lincoln University, New Zealand

عنوان اول: اتحادیه های روستایی و زنجیره عرضه

آنالیز زنجیره ارزش در کشورهای در حال توسعه

ارتباط زنجیره ارزش با زنجیره ارزش چگونه است ؟ زنجیره عرضه شامل تمامی فعالیت های مرتبط با تهیه، تدارک و تبدیل می شود. در این زنجیره فرایند از طرف محصول به سمت مشتری است و کسب رضایت مشتری هدف است. اما زنجیره ارزش مجموعه فعالیت هایی است که ارزش افزوده ایجاد می کند، از سمت مشتری به سمت محصول است و کسب مزیت رقابتی هدف ماست. در مجموع اینکه VCM و SCM متمم یکدیگر هستند.

موضوعات مربوط به آنالیز زنجیره ارزش:

- جهانی سازی

- بازیگران کلیدی برای توسعه زنجیره ارزش کسب کار کشاورزی

- تغییرات به وجود آمده در تجارت و رژیم های سیاسی

- افزایش تقاضا در بازار

- تضمین کیفیت

- سلامت غذا

- پذیرش مصرف کننده

- قوانین و مقررات

- تحویل به موقع

- تغییرات به وجود آمده در کانال های توزیع و تکنولوژی: زنجیره های کوتاه در مقابل زنجیره های بلند

- تغییرات به وجود آمده در سازمان های صنعتی

- کشاورزان در کشورهای در حال توسعه جایگاه محدودتری برای مشارکت در زنجیره ارزش دارند.

فراموش نکنیم که زنجیره ارزش در همه حلقه ها یعنی نقشه زنجیره، حکمرانی و هدایت، ارتقا و اجرا مورد سنجش و ارزیابی قرار می گیرد.

ملاحظات و موارد خاص مربوط به زنجیره ارزش کسب و کارهای کشاورزی

- بیولوژی محصولات کشاورزی شامل؛ سال آوری محصولات، طول زمان کاشت تا برداشت، فساد پذیری و آفات و بیماریها

- ویژگی های مکانی شامل؛ آب و هوا، خاک، توپوگرافی، مکان مورد نظر به لحاظ جابجایی و بازار

- جزئی بودن محصول

- ملاحظات اجتماعی فرایند تولید مانند آلودگی و رفاه حیوانات

--- ملاحظات سیاسی شامل قوانین تجارت جهانی، صاحب نظران روستایی و امنیت غذایی

عنوان دوم: تعاونیها به عنوان یک مدل کسب و کار

چرا کار گروهی الزامی است؟

حتی در کشورهای ثروتمند و بسیار توسعه یافته نیز تولید کنندگان اتحادیه های مخصوص به خود را تشکیل میدهند.

در نیوزلند صنف تولید کنندگان (فرآوری، بازاریابی و تحقیق) مثل FONTERRA (محصولات لبنی) SILVER FERN FARMS (گوشت و مواد پروتئینی) و ZESPRI (محصول کیوی) از این جمله هستند.

صنف خدمات (توزیع، تحقیق و خدمات) مانند REVENSDOWN (کود شیمیایی) و FARMSLAND (تامین کنندگان نهاده)

مزایای اتحادیه تولید کنندگان:

- کشاورزان عمدتاً قیمت گذار محصول هستند.
  - محصولات کشاورزی به صورت کالا در مزرعه به فروش میرسند.
  - نا متمایز بودن (دقیقا مانند سایر تولیدکنندگان)
- اما اتحادیه ها می توانند بازار را از طریق تلفیق تعداد به منظور ایجاد رقابت، ثبات عرضه، پایش کیفیت و افزایش قدرت خرید مشتریان مدیریت نمایند.

3- Dr. Mikio Umeda, Prof.emeritus at Kyot University and Corporate Executive Adviser of Yanmar Agribusiness Co., Ltd.

نوآوری و تکنولوژی کشاورزی، هوشمندسازی کشاورزی

خلاصه مطالب:

- تکنولوژی کشاورزی استفاده از نیروی کار روستایی را تغییر شکل داده است.
- پیشرفت کشاورزی در بحث تکنولوژی از چهار قسمت انسانی، حیوانی (استفاده از حیوان) ، ماشینی و ماشین های هوشمند کشاورزی تشکیل شده است.
- مکانیزاسیون کشاورزی منطقاً سبب افزایش سود شما خواهد شد، اما به عنوان یک قاعده می توان گفت که چنانچه سرانه GDP بیش از ۳ هزار دلار باشد استفاده از ماشین به صرفه است.
- زراعت برنج با زراعت سایر محصولات متفاوت است، به نحوی که در کشورهای شرق و جنوب شرقی آسیا دو زراعت داریم؛ برنج و غیر از آن.
- مناطق شالیکاری به سه قسمت؛ زمین های هموار، تپه ماهور و کوهستانی تقسیم می شوند و استفاده از ماشین و مکانیزاسیون در دو حالت آخر بسیار سخت است.
- تقاضای غلات بر اساس ارتقای سطح کیفی زندگی در آینده افزایش خواهد یافت.

- کلید تکنولوژی جدید در ماشین های هوشمند سیستم موقعیت یاب جهانی GPS است که از سال ۱۹۹۰ معرفی شد.
- نسبت اشتغال در بخش کشاورزی در اکثر کشورهای جنوب شرقی آسیا همچنان بین ۳۰ تا ۴۰ درصد است، لذا همچنان به مکانیزاسیون کشاورزی نیاز داریم.
- قرن ۲۱ دوره مکانیزاسیون کشاورزی در قاره کهن آسیا است.
- شالیکاری از زراعت سایر محصولات متفاوت است لذا بکارگیری ماشین های متفاوت در زراعت برنج نیز در حال توسعه است.
- مکانیزاسیون کشاورزی در ارتقاء بهره‌وری زمین و نیروی کار موثر است و در کل سبب کاهش تراکم نیروی کار خواهد شد.
- مکانیزاسیون به سمت استفاده از ربات پیش می‌رود و در بین کشورهای منطقه، تایلند و چین علیرغم نیاز به سرمایه گذاری سنگین برای این تکنولوژی همچنان به آن مشتاق هستند.
- بخش کشاورزی در قاره آسیا طی قرن ۲۱ به منظور تامین غذا برای زندگی انسانها مهم و مهم تر خواهد شد.
- کشاورزی هوشمند شامل کشاورزی دقیق (PA)، ربات و کاربرد تکنولوژی اطلاعات (IT) در بخش کشاورزی است.
- از دهه اول قرن بیستم کشاورزی هوشمند در سراسر جهان محبوبیت یافت و نمونه هایی در آمریکا، آلمان و نیوزلند معرفی شدند و در قاره آسیا نه تنها در کشورهای نظیر ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان بلکه در تایلند، هند و در ایران مشتاقانی دارد.

۴- سخنرانان سایر کشورها:

۴-۱- کامبوج:

در کامبوج وزارت توسعه روستایی (MRD) وجود دارد که یکی از مهمترین بخش‌های آن دپارتمان توسعه جوامع روستایی است. از اقدامات جدید این دپارتمان پروژه SMU(SAEMAUL UNDONG) است که با همکاری وزارت توسعه روستایی کامبوج با مشارکت کوییکا (آژانس بین المللی همکاری های کشور کره جنوبی) بین سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۸ انجام گرفته است. پروژه SMU یک پروژه توسعه روستایی

خود حمایتی است. SMU دارای سه پروژه؛ الف) تولید درآمد ب) ارتقای محیط زندگی و ج) ظرفیت‌سازی می باشد. این پروژه در ۳۰ روستای منتخب از سه استان کشور کامبوج در حال انجام است.

۴-۲- فیجی:

پیشران فعالیت های اقتصادی روستا در کشور فیجی بخش کشاورزی است و از همان دوران استعماری تاکنون زراعت نیشکر از زیر بخش های مهم کشاورزی فیجی است. مهمترین کالاهای صادراتی این کشور در بخش تجارت خارجی همین نیشکر است. بیش از ۶۰ درصد مردم روستا برای امرار معاش بطور مستقیم و غیر مستقیم به این محصول وابسته هستند. به لحاظ آماری سهم بخش کشاورزی در GDP سالانه کشور فیجی طی ۱۰ سال گذشته به طور میانگین ۱۰٫۶ درصد بوده است که البته این مقدار دارای یک روند کاهشی بوده است، چراکه در سال ۱۹۹۰ میلادی این سهم معادل ۱۶ درصد بوده است.

۴-۳- هندوستان:

تاکنون مدل های زیادی در زمینه توسعه جوامع روستایی در کشور هندوستان ابداع شده اند که از جمله آنها می توان به تکنیک ارزیابی مشارکتی روستایی (PRA)، مدل گروه های خودیاری و موسساتی نظیر PRI(PANCHAYATI RAJ INSTITUTION) جهت تمرکز زدایی از قدرت اشاره کرد در مدل PRA تمام کنشگرها و بازیگران در عرصه توسعه جامعه روستایی خود را دخالت می دهند و در عین حال تمام منابع محلی نیز به خدمت گرفته می شوند. گروه های خودیاری (SHG) نیز یک مدل مالی و اعتباری در خدمت زنان روستایی به لحاظ تقویت موقعیت اجتماعی و اقتصادی آنهاست، درست مانند آنچه که PRI برای کمک به زنان روستایی در زمینه تقویت نقش آنها در فرآیند سیاست گذاری و برنامه ریزی انجام میدهد. PRI یک مدل حکمرانی و خلق قدرت برای مردم روستایی در هندوستان است که تمرکز زدایی در فرایند برنامه ریزی را تضمین می کند. در ادامه نیز یک الگوی موفق از تولید کنندگان قارچ توسط زنان روستایی ارائه شد.

۴-۵- لائوس:

صندوق کاهش فقر PRF(POVERTY REDUCTION FUND) با مشارکت دولت لائوس و بانک جهانی جهت توسعه اجتماعی و اقتصادی تاسیس شده است و هدف آن کاهش فقر برای همه آحاد جامعه بویژه اقلیت های نژادی و قومی لائوس می باشد. این صندوق با فرمان نخست وزیر از سال ۲۰۰۲ میلادی شروع بکار کرده است. هدف غائی این صندوق تامین معیشت و تغذیه مطلوب جامعه هدف است.

۴-۶- پاکستان:

مدل دولت پاکستان برای مشاغل کوچک روستایی و توسعه کارآفرینی طرح AHAN (صنایع دستی یک هنر است)

(AIK HUNAR AIK NEGAR) بوده است که از سال ۲۰۰۶ توسط وزارت صنایع اجرایی شده است و برگرفته از مدل بین المللی یک روستا - یک محصول است که در سال ۱۹۷۹ در اوتیای کشور ژاپن متداول گردید. این طرح با هدف کاهش فقر و کسب درآمد برای زنان و گروه‌های تولید کننده فقیر و هنرمند روستایی طراحی شده است. این طرح حمایت از مشاغل تولیدی، افزایش رقابت پذیری و احیا مشاغل کوچک و محصولات محلی در مناطق روستایی را در سرلوحه کار خود قرار داده است.

۴-۷- فیلیپین :

پروژه توسعه روستایی فیلیپین (PRDP) با مشارکت بانک جهانی و تحت نظر دپارتمان کشاورزی فیلیپین از شش سال پیش به منظور ایجاد یک زنجیره ارزش جامع، پیشرفته و مکان محور در بخش کشاورزی و شیلات راه اندازی شده است. PRDP با مشارکت بدنه دولتی و بخش خصوصی زیرساختها، امکانات، تکنولوژی و اطلاعات خوبی را به منظور افزایش درآمدها، بهره وری و رقابت پذیری در مناطق مورد نظر مهیا ساخته است. اهداف PRDP شامل: تقویت حکمرانی خوب، شفاف سازی و پاسخگویی است و تصمیم دارد با ایجاد همگرایی بین سهامداران و بازیگران توان زیادی به پروژه های درحال اجرا ببخشد، تا از این طریق مسیر رشد فراگیر و سودآوری کشاورزان و ماهیگیران را تسهیل نماید.

۴-۸- تایوان:

نماینده این کشور به ارائه تجربه خود پیرامون مدل روستای SING- CHEN با محوریت تولید محصول نیشکر پرداخت. این روستا ابتدا و از سال ۱۹۹۴ زراعت نیشکر، سپس صنایع نیشکر و در مرحله سوم توسعه محصولات متنوع از محصول نیشکر را در دستور کار خود قرار داده است و با افزایش میزان موفقیت اتحادیه توسعه روستایی SING- CHEN را به عنوان یک مدل معرفی نموده است.

۴-۹- کره جنوبی:

کره جنوبی از جمله کشورهای در حال توسعه تا اوایل دهه ۱۹۶۰ بود که ساختار اجتماعی و کشاورزی خودش را حفظ کرده بود تا اینکه از آن پس و تا دهه ۱۹۹۰ به یک جامعه صنعتی و سپس به یک جامعه اطلاعات محور تبدیل شد. نوآوری در تکنولوژی ارتباطات، ساختار اجتماعی این کشور را به سرعت تغییر داد. این تغییرات زمینه ورود و معرفی ICT در مناطق روستایی را به وجود آورد. دولت در زمینه انفورماتیک روستا و کشاورزی سرمایه گذاری فراوانی کرده است و در نتیجه استقرار IT روستایی محقق شده است. به منظور احیای مناطق روستایی و توسعه منابع آنها، پروژه نیاز سنجی صورت گرفت. منابع و توانمندی های ۱۲۰ روستا مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت در ۳۷ گروه طبقه بندی شدند. بعد از تکمیل تحقیق مورد نظر یک بانک اطلاعاتی GIS از اقسام مختلف لایه ها ایجاد شد. در حال حاضر مجموعه متنوعی از

اطلاعات روستایی از طریق اینترنت و تلفن همراه در اختیار همگان قرار دارد و مردم شهری از این دو راه می توانند مقاصد بازدید و توریسم روستایی خود را انتخاب کنند و به این ترتیب مدل INVIL موسوم به دهکده اطلاعاتی معرفی شد.

۴-۱۰- سریلانکا:

مهمترین هدف توسعه روستایی، ارتقا سطح زندگی ساکنین روستا با استفاده از منابع انسانی و طبیعی در دسترس و موجود در خود روستاهاست. برنامه ای با عنوان DIVASARA در توسعه روستایی سریلانکا تهیه شده است که دارای اهداف زیر می باشد؛ ۱- توسعه کشاورزی و فعالیت های وابسته ۲- توسعه صنایع روستایی و صنایع دستی خرد ۳- توسعه زیرساخت های اجتماعی- اقتصادی روستا شامل بانک، تعاونی های روستایی و مدارس روستایی ۴- توسعه خدمات و امکانات جامعه روستایی مانند آب آشامیدنی، برق، جاده روستایی و خدمات بهداشتی ۵- توسعه منابع انسانی ۶- توانمند سازی محیط زیست به ویژه از طریق مدیریت اراضی ۷- ارتقاء کیفیت زندگی در مناطق روستایی و حرکت به سوی متنوع سازی فعالیت های اقتصادی در روستاها.

۴-۱۱- تایلند:

نمایندگان این کشور مرکز آموزش و ایستگاه تحقیقاتی علوم و محیط زیست SAKAERAT را به عنوان یک موسسه منتخب از سوی سازمان یونسکو به حصار معرفی کردند. این مجموعه مرکزی برای تحقیقات علوم جنگل و نیز آموزش گرو ههای مختلف هدف اعم از دانش آموزان تا دانشجویان میباشد.

۴-۱۲- ویتنام:

بر اساس توصیه های وزارت کشاورزی و توسعه روستایی ویتنام، دولت این کشور با برنامه یک روستا- یک محصول موافقت کرده است. برنامه ای که از آن به عنوان یک راه حل ویژه یاد می شود. این برنامه از طریق توسعه محصولات و خدمات ویژه محلی درآمد ساز به اقتصاد روستا کمک شایانی می نماید. یک روستا- یک محصول برنامه ای است که با ایجاد ارزش افزوده درونزا موجب تقویت اقتصاد محلی می شود. این برنامه می بایست متناسب و سازگار با اجزا و قواعد اقتصاد بازار اجرائی شود. ضمن اینکه این برنامه همزمان بایستی اصول استاندارد کیفی بین المللی محصولات، خودباوری، خلاقیت و ارتقاء کیفی منابع انسانی را تضمین نماید.

نگاهی بر توسعه روستایی در کشور اندونزی

توسط **ANWAR SANUSI** مدیر کل دفتر روستا، مناطق کمتر توسعه یافته و مهاجرت وزارت توسعه روستایی

اندونزی کشور

اندونزی چهارمین کشور پرجمعیت دنیا با ۹۹۰۹۳ کیلومتر ساحل، دومین کشور دارای مرز آبی (پس از کانادا)، بزرگترین کشور مجمع الجزایری دنیا با ۱۷۱۰۰ جزیره، دارای ۷۱۴ قوم و نژاد و بیش از ۱۰۰۰ زبان محلی و دارای ۸ معبد اصلی فرهنگی مذهبی دنیاست.

پتانسیل روستاها:

در اندونزی در حدود ۷۵۰۰۰ روستا وجود دارد که از این تعداد ۶۹۱۸۴ روستا مستعد زراعت، ۲۰۰۳۴ روستا مستعد باغبانی، ۳۱۱۲ روستا مستعد شیلات و آبزی پروری، ۱۹۰۲ استان مستعد صنعت توریسم و گردشگری و ۳۳۶ استان مستعد دامداری و دامپروری است (لازم به ذکر است بعضی از روستاها در یک یا چند مورد سهیم هستند)، همچنین ۱٫۸ میلیون بنگاههای کوچک و متوسط کارافرینی در این روستاها فعال هستند.

چالشها:

اندونزی در حدود ۲۶۵ میلیون نفر جمعیت دارد. ۵۰٫۳۶ درصد شهرنشین و ۴۹٫۴ درصد در روستاها زندگی می کنند. جمعیت فقیر این کشور در سال ۲۰۱۱ در حدود ۱۲٫۴۹ درصد کل جمعیت و معادل ۳۰۱۲۰ هزار نفر بوده است که البته این مقدار در سال ۲۰۱۸ به حدود ۹٫۸۲ درصد کل جمعیت و معادل ۲۵۹۵۰ هزار نفر کاهش یافته است که از سال ۱۹۹۸ تاکنون این اولین بار است که در صد جمعیت فقیر اندونزی به یک عدد یک رقمی رسیده است (یعنی زیر ۱۰ درصد).

جدول وضعیت روستاها به لحاظ سطح توسعه یافتگی

روستا	عقب مانده	توسعه نیافته	در حال توسعه	توسعه یافته	خودکفا و کارافرین
تعداد	۱۳۴۵۳	۳۳۵۹۲	۲۲۸۸۲	۳۶۰۸	۱۷۴
درصد روستاها	۱۸٫۲۵	۴۵٫۵۷	۳۱٫۰۴	۴٫۸۹	۰٫۲۳

سطح سواد جمعیت فعال و شاغل روستاها:

۵ درصد جمعیت فعال و شاغل در روستاهای کشور اندونزی بیسواد، ۶۹٫۶۳ درصد سواد ابتدایی، ۱۹٫۴ درصد سواد راهنمایی و متوسطه و ۵٫۹۶ درصد سواد دانشگاهی دارند، لذا یکی از چالش های کشور معکوس نمودن هرم سطح سواد جمعیت شاغل روستایی از سواد ابتدایی به سمت مهارتی و آموزش دیده می باشد.

سطح سواد دهیاران روستاها تا سال ۲۰۱۷:

۱۷,۴ درصد دهیاران کمتر از دیپلم، ۶۱,۶۲ درصد دارای مدرک دیپلم، ۱۹,۵۹ درصد لیسانس و حدود یک درصد فوق لیسانس و یا دارای مدرک دکترا می باشند. در بین دهیاران دارای سواد کمتر از دیپلم بعضی از آنها حتی سواد و آموزش رسمی ندیده‌اند. لذا آموزش این افراد به منظور ارتقا ظرفیت و مدیریت توسعه روستایی بسیار ضروری است.

بودجه و تامین منابع مالی:

جدول بودجه توسعه روستایی (واحد: میلیارد روپیه)

سال	بودجه مصوب (میلیارد روپیه)	میانگین سهم هر روستا (میلیون روپیه)	درصد جذب
۲۰۱۵	۲۰۶۷۰	۲۸۰,۳	۸۲,۷۲
۲۰۱۶	۴۶۹۸۰	۶۴۳,۶	۹۷,۶۵
۲۰۱۷	۶۰۰۰	۸۰۰,۴	۹۸,۵۴
۲۰۱۸	۶۰۰۰	۸۰۰,۴	—

بودجه توسعه روستایی توسط ۱۹ وزارتخانه کشور اندونزی تامین می‌شود. با افزایش بودجه روستاها تعداد فقرا، میزان فقر روستایی و توزیع نامناسب درآمد کاهش یافته است.

BUNDES (مرکز خود کارآفرینی روستاها در اندونزی)

این مراکز در بخشهای مختلف خدماتی، تجاری و مالی روستا نقش عمده ای را ایفا می نمایند. Bundes اموری مانند لوله کشی آب آشامیدنی، توزیع برق، توزیع کود شیمیایی و بذر، پرورش ماهی، پرورش طیور، تعاونی‌های کشاورزی، صندوق پس انداز و وام، خدمات بانکی و اعتباری را مدیریت می‌کند. در روستاهایی که Bundes در آنها ایجاد شده است، به منظور پایش تخصیص بودجه عمرانی روستا، یک مسئول نیمه دولتی وجود دارد که با مشارکت مستقیم شورای روستا، دهکده را مدیریت می کند. افزایش دارایی‌هایی Bundes می‌تواند به توسعه اشتغال و تامین منابع مالی لازم کمک شایانی نماید. در اندونزی تعداد روستاهای دارای Bundes از ۱۰۲۲ روستا در سال ۲۰۱۴ با رشد سرسام آوری به ۴۱۶۸۳ روستا در سال ۲۰۱۸ رسیده است، یعنی در حدود ۵۶ درصد کل روستاهای کشور دارای این مراکز خودکارآفرین هستند که مسلماً بیانگر کارایی و اثربخشی بسیار زیاد کارکرد آنهاست.

Bundes می‌تواند در آینده به عنوان یک بنگاه اقتصادی الگو آغازگر یک جنبش اقتصادی در اندونزی باشد. البته این مراکز نه تنها در بعد اقتصادی بلکه در ابعاد توسعه سایر موسسات، ارتقاء منابع انسانی، توسعه ظرفیت مدیریت و شبکه های اقتصادی نقش موثری ایفا خواهند نمود.

۵- گزارش بازدید:

در روز چهارم کارگاه آموزشی به منظور بازدید از روستایی بنام Panggok Klaten که دارای مرکز خودکارآفرینی Bundes بود، عزیمت کردیم. پس از طی مسافتی حدود ۵۰ کیلومتر از محل اقامت و در حدود یک و نیم ساعت رانندگی به این روستا رسیدیم. پس از مراسم استقبال، رئیس این مرکز و نیز دهیار روستا توضیحاتی راجع به فعالیت و عملکرد خود (Bundes) ارائه دادند که در بالا به آن اشاره شد. نکته قابل توجه آن بود که این روستا تا حدود ۳ سال پیش جزو مناطق بشدت عقب مانده و توسعه نیافته بوده، لیکن در حال حاضر و با تأسیس مرکز Bundes توانسته بود به سطح بالایی از قابلیت‌ها و امکانات دست یابد.

طبق قرار قبلی با سخنرانان مرجع، شرکت کنندگان دوره به ۴ گروه دسته بندی شدند و مقرر شد هر گروه در یکی از ۴ بخش؛ رستوران، سوپرمارکت و بازار محلی، استخر و مرکز تفریحات آبی و بخش بازاریابی ضمن بازدید و مصاحبه با مسئولان و کارمندان آن بخش، به ترسیم وضع موجود، احصاء نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای آن قسمت پردازند تا پس از جمع آوری اطلاعات، برنامه اجرایی و راهکارهای خود را ارائه دهند. با انجام و اتمام این فعالیت گروهی؛ هر گروه در روز بعد و آخرین روز کارگاه به تشریح برنامه خود پرداخت.

اینجانب در کارگروه بررسی رستوران این مرکز حضور داشتم که در ذیل گزارش آن را ملاحظه می فرمایید.

۶- گزارش کار گروهی:

وضع موجود رستوران:

این مجتمع در سال ۲۰۱۶ به شکل مشارکتی و سهامی راه اندازی شده است. تعداد کارکنان ۴ نفر دارای دیپلم که البته در روزهای آخر هفته به ۶ نفر می رسد. ساعت کار ۸ صبح لغایت ۴ عصر است. رستوران مواد اولیه خود را اکثر از محصولات تازه محلی تهیه می نماید. منوی رستوران محدود به ماهی و غذاهای گیاهی است. مشتریان آن اکثر افراد محلی و بازدیدکنندگان روستا می باشند. آدرس رستوران در Google map در دسترس است. رستوران در هفته ۲۰۰۰ نفر مشتری دارد. به لحاظ قیمتی منوی این رستوران از رستوران های همجوار ارزانتر است و به لحاظ فضا برای مراسم های عروسی و جشن تولد مناسب است. درآمد ناخالص ماهانه ۵۰۰ میلیون روپیه که حدود ۵۰ درصد آن هزینه می شود. زباله های این رستوران در فضای سرپوشیده جمع آوری شده و جهت تهیه کمپوست به روستای دیگری فرستاده می شود.

آنالیز SWOT:

نقاط قوت:

- منو ارزان تر از سایر رستوران های همجوار
- سهامی بودن و مدیریت مشارکتی رستوران
- فضای سنتی جذاب
- دسترسی آسان
- کارکنان راضی و با انگیزه

- در دسترس بودن مواد اولیه و تازه
- وجود یک مدیر آینده نگر در رستوران
- درآمد خالص رستوران اقتصادی و پرمفعت

نقاط ضعف:

- عدم آموزش تخصصی کارکنان رستوران در زمینه آشپزی و هتلداری و...
- تعداد اندک کارکنان
- عدم پذیرایی شبانه
- منوی ضعیف و غیر متنوع
- ساختمان نسبتاً کهنه
- آشپز نه چندان حرفه ای
- عدم وجود امکان گرم نگه داشتن غذا پس از طبخ

فرصت ها:

- معرفی مناسب از طریق سایتهای اینترنتی و همچنین تبلیغ این سایت توسط وزارت توسعه روستایی
- تدارک آموزشهای تخصصی توسط وزارت توسعه روستایی
- نزدیکی به مرکز تفریحات آبی روستا
- حمایت توسط سازمانهای دولتی
- مشارکت ۱۵ آژانس مسافرتی و توریستی با این رستوران
- ایجاد شغل جانبی برای روستائیان

تهدیدات:

- رقابت سایر رستوران ها
- پتانسیل افزایش قیمت مواد خام اولیه
- زیرساخت های ضعیف روستا به ویژه راه های باریک دسترسی و خطرناک
- دور بودن نسبی از مرکز شهرستان

استراتژیها:

- اولین و مهمترین اقدام، آموزش حرفه ای و تخصصی کارکنان است.
- متنوع سازی غذاهای رستوران و استفاده از توانمندی خلاقانه پرسنل در مدیریت رستوران
- بهسازی محیط رستوران مانند تهیه فضای بازی کودکان و حتی استخر تفریحی
- افزایش ساعت کار رستوران و سرو شام حداقل در شبهای تعطیل
- معرفی منوی غذای سالم با توجه به حساسیت موضوع برای بعضی از میهمانان
- ایجاد امکانات تحویل غذا در درب منزل
- لزوم سرو غذای گرم در محیط باز رستوران

تصویر کارگروهی را در بالا مشاهده می فرمایید.

۷- نتیجه گیری:

رویکرد توسعه پایدار در اساس به معنای سیاست‌های کلی و سنجیده‌ای است که برای نیل به هدف‌های توسعه تعریف و برگزیده می‌شود. لذا اهداف توسعه پایدار روستایی به طور کلی شامل افزایش درآمد، ارتقای سطح زندگی و تأمین رفاه برای روستاییان و در نهایت تبدیل اجتماع روستا به محیطی واجد قابلیت‌های زیست اجتماعی به معنای امروزی و نوین می باشد. برداشت‌های مشترک از مفهوم توسعه حاکی از این است که هدف اساسی توسعه، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است؛ از این رو شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از جمله اقدامات اساسی در مسیر پیشرفت و توسعه تلقی می‌شود. مسلماً جوامع انسانی فارغ از زمان و مکان نبوده، بخشی از آنان در فضای شهری و بخشی دیگر در فضای روستایی زیست و فعالیت می‌کنند، بنابراین اعمال مدیریت توسعه هر یک از سطوح در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی مفهومی قابل طرح است و اهداف و آثار آن در مقیاس‌های فضایی منطقه، شهر و روستا، تبلور می‌یابد. در چنین چارچوبی سلسله مراتبی، فضاهای روستایی، به عنوان قاعده نظام سکونت و فعالیت ملی، می‌باید ضمن پایداری در اجزای تشکیل دهنده آن (محیط اکولوژیک، محیط انسانی و محیط فعالیت) سهم و نقش خود را در نظام سکونت منطقه‌ای و در مرتبه بعد، در سطح ملی ایفاء نماید؛ حال اگر به دلایلی نظام سکونت روستایی قادر به ایفای نقش سازنده در نظام سکونت سرزمین نباشد، در آن صورت پیامدها، آثار و مسایل روستایی در

حوزه‌های شهری و در نهایت کلیت سرزمین قابل رهگیری و مشاهده خواهد بود. در نتیجه می‌توان این پیش فرض را پذیرفت که «توسعه پایدار و یکپارچه ملی معطوف به توسعه پایدار در سطح منطقه‌ای، شهری و روستایی است. توسعه روستایی به منظور تقویت کارایی تولید و توزیع، تولید محصولات کشاورزی، انجام فعالیت های غیر کشاورزی و نهاد سازی (اعم از بازاریابی، تحقیق، توسعه، ترویج تعاونی ها و اتحادیه های کشاورزی) صورت می گیرد. تقویت کیفیت زندگی روستایی در مقایسه با زندگی شهری به لحاظ درآمد و استانداردهای زندگی، مسکن، فرصت شغلی، آموزش، سلامت و بهداشت، رفاه اجتماعی و حفظ محیط زیست همواره مورد توجه قرار دارد.

در حال حاضر احیا اقتصاد روستا و جامعه روستایی به شدت ضروری است. در حالیکه عوامل منفی در رقابت پذیری روستاها اغلب شامل؛ کاهش جمعیت، سالخوردگی، کمبود سرمایه گذاری، بهره وری پایین و تکنولوژی ضعیف، مقیاس غیر اقتصادی و استراتژی های ضعیف بازاریابی می باشند، اتخاذ استراتژی هایی برای غلبه بر عوامل منفی از جمله؛ ایجاد مشاغل جدید برای جوانان روستایی از طریق ICT، ایجاد شغل مرتبط با سنت ها و فرهنگ روستایی برای زنان مسن روستایی، معرفی بازاریابی الکترونیکی و توریسم روستایی برای جوانان روستایی، تقویت دانش و مهارت در کشاورزی و صنایع روستایی، تشویق به اقدامات گروهی در جوامع روستایی، معرفی بازاریابی الکترونیکی با استفاده از ICT برای جوانان روستایی به منظور احیای اقتصاد روستا پیشنهاد می شود.

ملاحظات و موارد خاصی در زنجیره ارزش کسب و کارهای کشاورزی وجود دارد که می توان به مواردی از جمله؛ بیولوژی محصولات کشاورزی (شامل سال آوری محصولات، طول زمان کاشت تا برداشت، فساد پذیری و آفات و بیماریها)، ویژگی های مکانی (شامل آب و هوا، خاک، توپوگرافی، مکان مورد نظر به لحاظ جابجایی و بازار)، جزئی بودن محصول، ملاحظات اجتماعی فرایند تولید مانند آلودگی و رفاه حیوانات و ملاحظات سیاسی شامل قوانین تجارت جهانی، صاحب نظران روستایی و امنیت غذایی اشاره نمود.

تکنولوژی و هوشمندسازی کشاورزی استفاده از نیروی کار روستایی را تغییر شکل داده است. مکانیزاسیون کشاورزی منطقی سبب افزایش سود شما خواهد شد، اما به عنوان یک قاعده می‌توان گفت که چنانچه سرانه GDP بیش از ۳ هزار دلار باشد استفاده از ماشین به صرفه است. تقاضای غلات بر اساس ارتقای سطح کیفی زندگی در آینده افزایش خواهد یافت. کلید تکنولوژی جدید در ماشین های هوشمند سیستم موقعیت یاب جهانی GPS است که از سال ۱۹۹۰ معرفی شد. نسبت اشتغال در بخش کشاورزی در اکثر کشورهای جنوب شرقی آسیا همچنان بین ۳۰ تا ۴۰ درصد است، لذا همچنان به مکانیزاسیون کشاورزی نیاز داریم و قرن ۲۱ دوره مکانیزاسیون کشاورزی در قاره کهن آسیا است. کشاورزی هوشمند شامل کشاورزی دقیق (PA)، ربات و کاربرد تکنولوژی اطلاعات (IT) در بخش کشاورزی است، از دهه اول قرن بیستم کشاورزی هوشمند در سراسر جهان محبوبیت یافت و نمونه هایی در آمریکا، آلمان و نیوزلند معرفی شدند و در قاره آسیا نه تنها در کشورهای نظیر ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان بلکه در تایلند، هند و در ایران مشتاقانی دارد.

تجربه کشور اندونزی با عنوان BUNDES (مرکز خود کارآفرینی روستا) نیز از مهمترین تجارب این کارگاه آموزشی به شمار می آید. این مراکز در بخشهای مختلف خدماتی، تجاری و مالی روستا نقش عمده ای را ایفا می نمایند. Bundes اموری مانند لوله کشی آب آشامیدنی، توزیع برق، توزیع کود شیمیایی و بذر، پرورش ماهی، پرورش طیور، تعاونیهای کشاورزی، صندوق پس انداز و وام، خدمات بانکی و اعتباری را مدیریت می کند. در روستاهایی که Bundes در آنها ایجاد شده است، به منظور پایش تخصیص بودجه عمرانی روستا، یک مسئول نیمه دولتی وجود دارد که با مشارکت مستقیم شورای روستا، دهکده را مدیریت می کند. افزایش داراییهای Bundes می تواند به توسعه اشتغال و تامین منابع مالی لازم کمک شایانی نماید. در اندونزی تعداد روستاهای دارای Bundes از ۱۰۲۲ روستا در سال ۲۰۱۴ با رشد سرسام آوری به ۴۱۶۸۳ روستا در سال ۲۰۱۸ رسیده است، یعنی در حدود ۵۶ درصد کل روستاهای کشور دارای این مراکز خودکارآفرین هستند که مسلماً بیانگر کارایی و اثربخشی بسیار زیاد کارکرد آنهاست. Bundes می تواند در آینده به عنوان یک بنگاه اقتصادی الگو آغازگر یک جنبش اقتصادی در اندونزی باشد. البته این مراکز نه تنها در بعد اقتصادی بلکه در ابعاد توسعه سایر موسسات، ارتقاء منابع انسانی، توسعه ظرفیت مدیریت و شبکه های اقتصادی نقش موثری ایفا خواهند نمود.